

Danialpa Qillqankunamanta - Pusaq Chunka Yupa

Rikch'aywanakunaq Tukukuyninwan Qallariynin: Ellen Whiteq 1884 watapi qhipa kichasqa rikch'aynin, chaypa ancha allin yuyayniyuq kaynin

Jeff Pippenger
2024-02-13

1884 watapi, Ellen Whiteqa qhipa kichasqa rikuyñinta ebraqmi hapirqan. Chayqa Portland, Oregon llaqtapi qosqa karqan. Ñawpaq kichasqa rikuyñinqa 1844 watapi qosqa karqan, Portland, Maine llaqtapi. Jesusqa sapa kuti huk imapa tukukuyninta, chay imapa qallariyninwan kuskata sut'incham.

“Mana achka unayñachu karqa pacha pasasqan qhipaman, 1844 watapi, ñuqaman qusqaku ñawpaq rikuyñiy. Portland llaqtapi Haines mamata watukuq risaq, Cristo pi munasqa panay, paypa sonqonqa ñuqaywan hukllachasqa kasharqa; pisqayku, llapa warmikuna, ayllu altarman ñawpaqpi ch'inllata qonqorikusqa kasharqayku. Maypachachus mañakusharqayku, chaypacham Diospa atiyin ñuqaman hamurqa, mana hayk'aqpas ñawpaqta hinachu chayta mallikusqani.”

Rikurqani k'anchaywan muyurikusqa kasqayta, hinaspa kay pachamanta aswan hanaqman, aswan hanaqman wicharisqayta. Kutirimuspa advento llaqtata kay pachapi maskarqani, ichaqa mana tarirqanichu, chaymi huk kunan nimuwarqa: “Yapamanta qhawariy, hinaspa aswan pisilla hanaqman qhawariy.” Chayta uyarispa ñawiykunata oqarirqani, hinaspa rikurqani huk ñan chiqanta, k'iti ñanta, kay pachamanta ancha hanaqpi hatarichisqata. Kay ñanpiqa advento llaqta purichkarqanku chay llaqtaman, ñanpa karu tukukuyninpi kaqman. Paykunapa qhepantaqa ñanpa qallariyninpi huk llihipiq k'anchay churakusqa karqa, mayqintachus huk angil niwarqa “chisi chawpi qapariy” kasqanta. [QHAWAY MATEO 25:6.] Kay k'anchayqa tukuy ñanpi achikyaykurqa, hinaspa chakinkunapaq k'anchayta qorqa, ama mitk'anankupaq.

“Sichus ñawinkuta Jesúsman churashaspa qhawarqanku, payqa ñawpaqninpi kashaspa llaqtaman pusrqan, hinaptinqa allin waqaychasqas karqanku. Ichataqa mana unaymantachu wakinkuna sayk'urqanku, hinaspa nirqanku llaqtaqa ancha karupi kasqanta, ñawpaqmantataq yaykuyta suyashaq kasqankuta. Chaymantan Jesús kallpachaq karqan paypa k'anchayniyuq pañan makinta hoqariyninwan, hinaspa makimantan huk k'anchay llusqsimurqan, chaymi advenimiento tantasqa ayllupa patanpi wayrarqan, paykunataq qaparirqanku: ‘Aleluya!’ Wakinkunataq mana yuyayniyoq hina ñawpaqpi qhepanpi kaq k'anchayta ñegarqanku, hinaspa nirqanku manan Dioschu chay hina karukama pusamurqanku. Qhepanpi kaq k'anchayqa wañupurqan, chakinkunata hunt'asqa tutayaypi saquespa, hinaspa mitk'arqanku, señalta Jesúsman kuska mana rikuyta atispa, ñanta saqerparqanku uraypi kaq tutayaq, millay pacha-man urmaykuspa.” Christian Experience and Teachings of Ellen G. White, 57.

Ellen Whitepa kawsayninmanta suqta tomoyuq biografiapi, paypa willkan Arthur L. White qelqasqanpi, 1893 watapi General Conference Session nisqapi John Loughborough nisqan rimarisqanmanta huk nisqata pay qelqan.

“Loughboroughqa, iskay chunka pusaq watakunamanta qhipaman General Conference sesiypi huk rimayta quspaq, kaynata nirqan: “Ñuqaqa Sister White-ta rikurqani musquy ricuypi pisqa chunka kutita hina. Ñawpaq kutiqa karqan tawa chunka watakuna hinamanta ñawpaqman.... Qhipa kichasqa musquy ricuyninqa karqan 1884 watapi, campamento pampapi Portland, Oregon llaqtapi.” Ellen White Biography, volumen 3, 256.

Payqaqa 1884 wata qhipapas musqhoykunata, rikch’ayninkunatapas chaskinantaqa karqanraqmi; ichaqa llapa runakunaq ñawpaqenpi rikukuq rikch’ayninkunaqa qallarisqankumanta pacha tawa chunka watapi hinallataq tukukurqan, qallariyninpas tukukuyninpas kichasqa rikch’ayninkunaqa Portland sutiyuq llaqtakunapi karqan. Ñawpaq llaqtaqa Estados Unidos nacionpa inti llusqsimuynin qochakuchupa patanpi kasharqan, qhipa llaqtañataq inti yaykuynin qochakuchupa patanpi. Wakinkunaqa kay chiqaqqa mana imatapas aswan niyta munanchu, runapa kaqllamanta tinkusqa kasqanllatam niyta munankuman; wakinkunataq niyta munankumanmi kichasqa rikch’ayninkunapa imaraykun churasqa kasqanqa hunt’asqañam karqan, chayrayku Tayta Diosqa tawa chunka wata qhipaman chaykunata tukuchirqan.

Cheqaqa chiqaq kutichiyqa Miller qhatuypa kuyuriyninman qosqakuy profecía qhawayta qusqasqa kashaqta aswan-aswan mana kasukuyman hinaspa hatariy simikunaman churakusqanraykum.

“Oaklandman hamusqaymanta qhipa, Battle Creekpi imakuna kasqanmanta llakikuywan sinchita ñit’isqa karqani, ñoqaqa pisi kallpayuq, qankunata yanapanaypaq mana atispa. Yacharqani mana creenakuyq’aq fermenton hina llank’ashasqanta. Diospa siminpa sut’i kamachikuyninkunata mana kasukkuqkunaqa, chay simita allinta uyariyta mañaq testimonios nisqakunatapas mana kasukuytaq karqanku. Qayna watapa chiri pacha Healdsburgta watukuspay, ancha mañakuypi kasharqani, manchay llakiywan, nanaywanpas apasqa. Ichaqa huk kutipi, mañakusqaykamata, Señorqa tutayayta qhipaman picharqan, hatun k’anchayta cuartota hunt’arqan. Diospa angelnin hukllapi karqan, hinataq Battle Creekpi kashaq hina rikukurqani. Qankunapa huñunakuykikunapi karqani; rimarisqa simikunata uyarirqani, rikurqani hinaspa uyarirqani imakunatapas, Dios munaqtinqa, wiñaypaq yuyayninmanta pichasqa kanman hina munayman. Sonqoyqa chayhina k’irisqa karqan mana yachaspa imata ruranyta, imata rimanaytapas. Wak imakunataqa manam rimayta atinichu. Kamachisqa karqani ama pipas kaymanta yachananchu, aswanraqmi achka imakuna rikuchikunankupaq karqan.”

Ñuqaman nirqanku, Diospa llaqtanman chaskisqa k’anchayta huñunayta, chaypa k’anchariyninkunata qhawarichinaypaq. Kaytaqa ruwarqani periodikukunapi qelqasqa artikulokunawan. Meskuna unaymanta, sapa p’unchaw casi tutamanta kimsa horapi hatarirqani, Battle Creek llaqtapi qhepa iskay testimonios qosqa kayku qhepaman qelqasqa imaymanata huñunaypaq. Kay asuntokunata qelqarqani, hinaspan usqhaylla qankunaman apachimurqani; ichaqa noqaqa mana allinta cuidakurqanichu, chayraykun llank’anapa llasaynin uraykachiwachkarqa; qelqasqaykunapas manam llapanchu tukusqa karqan, General Conference-man chayanapaq.

«Huk kutin mañakusqaypi, Señorqa kikinta rikuchikurqan. Huk kutinmantam Battle Creek llaqtapi kasharqani. Achka wasikunapim karqani, hinaspan mesaikunaykichispa

muyuriqninkunapi simiykichista uyarirqani. Chay imakunamantaqa kunanqa mana saquesqachu kani willayta. Mana hayk'aqpas qayasqa kayta munanichu chaykunata rimarinaypaq. Hinallataqmi ashwan allinpaq llakichiq musquykunatapas achkata musqurqani.»

“¿Ima rimaytan Diospa rimaynin kasqanta reqsinkichis? ¿Ima atiyntan Señor waqaychasqa charin pantasqaykichista allinchaypaq hinaspa purinaykichista imayna kasqanta qhawachinaypaq? ¿Ima atiyntan iglesiapi llamk'ananpaq charin? Sichus mana creenaykichista munankichis tukuy mana chiqaq kasqapa llantun chinkanankama hinaspa tukuy iskayray atisqapa chinkanankama, manam hayk'aqpas creenqachu. Iskayray allin yachayta hunt'asqata mañaqqa, manam iñiyman qonqapunchu. Iñiyqa pruebaspi samanchkan, manam demostracionpiqa. Señorqa mañakun ñuqanchis duty rimayninta kasukunanchista, maypachachus muyuriqninchikpi huk rimaykuna kashan ñuqanchista huk ch'ulla ñanta qatipayta kallpachaq. Chay Diosmanta rimayta t'aqwinanchispaqmi ancha sonqowan uyariy munakun. Munayninchista hark'ay hinaspa atipaymi, conciensiap rimayninta kasukuspa mana rimanakuspa nitaq compromiso ruwaspa, ama chay kuyuchiyninkuna chinkanankapaq, hinaspa munaypas kallpachakuypas kamachinanpaq. Señorpa siminqa tukuy ñuqanchisman hamun, paypa Espiritunta mana hark'aqkunaman, mana uyarinankupaq hinaspa mana kasukunankupaq mana churakusqankurayku. Kay rimayqa uyarikun advertenciakunapi, consejo kunapi, hinaspa correccionkunapi. Kayqa Señorpa k'anchay willakuyninmi llaqtanpaq. Sichus suyasunchis aswan sinchi waqyakuyinkunata otaq aswan allin oportunidadkunata, chayqa k'anchayqa qechusqa kanman, hinaspa tutayaypi saquesqa kanchisman.” Testimonies, volume 5, 68.

Paní White sut'inchakurqanmi, paypa kamachiy profetisapa warmi hina nisqaman mana kasukuyqa sapa kutin rikuchikuspaqqa, “k'anchayqa qechusqa kanman, hinaspa” Laodicea Adventismoqa “tutayaypi saquesqa” kanman nispá. 1915 watapi, chay k'anchayqa qechusqa karqan. Diosqa hunt'asqa atiyuqmi karqan, kunanpas kashanmi, munasqan pachapiqa huk profetata utaq profetisapa warmita hatarichinampaq. Eliseota hatarichirqan Elíasqa qhepanta hap'inanpaq, ichaqa 1915 watamanta qhipamanqa mana mayqan kawsaq profetapas hatarichisqa karqanchu, imaraykuchus Señorqa “k'anchayta qechurqan.”

Hermana Whitepa musquyninkunamanta hinaspa rikuykunamanta rimaptinqa, kimsa pachakuna karqan. Ñawpaq pachaqa tawa chunka watayoq karqan, chaypi rikuykuna llapa runakunapa ñawpaqenpi rikhurirqan, chaytaqa churasqa karqan chay rikuykuna rikhuriptin chaypi kaqkunapa yuyayninkupi don nisqapa takyayninta sayachinapaq. Chaymanta 1884 watamanta wañukuy p'unchawnin 1915 watakama, rikuykuna hinaspa musquykuna qosqa karqan Diospa llaqtanpa allinchasqa kananpaqraq, ichaqa sapallanpi qosqa karqan. Kimsañiqin pachaqa 1915 watapi qallariqan, hinaspa chaymi willakurqan Laodicea sutiyoq Adventismoqa kutirikuy tutayapi kashasqanta.

Ñawpa Israelqa kunan pacha Israelta rikuchin, hinaspataq hunt'asqa hatun hatarikuypi, Eliwan iskay churinkuna Hophniwan Phineaswan sutichasqakuna kaq p'unchaykunapi, “mana kichasqa rikuychu” karqa. Chaypaq rikhurinanqa karqa ancha millay mana kasukuyñinku, hatarikuyninkupas. Diosqa manan tikranchu.

Huk willakuyqa Elipa wasinman qusqam kanan karqan. Diosqa mana rimayta atirqanchu hatun sacerdote-manpas churinkunamanpas; huchankunaqa, rakhu phuyu hina, Santo Espiritunpa kayninta hark'arqanku. Ichaqa mana allinpa chawpinpi wawqi Samuelqa hanaq pachaman cheqaqlla qheparqan, chaymi Elipa wasinman huchachasqa willakuyqa Samuelpa kamachiynin karqan Ancha Hatun Diospa profetan hina.

“Señorpa simin chay p'unchaykunapi ancha mana achka karqa; mana sut'i rikuychu karqa. Chay pacha pasaqtinmi Elí puñunanpi puñurqa, ñawinkunapas qallarirqaña tutayayta, manaña rikuyta atispan; manaraq Diospa mech'eron templopi wañuchkaptin, Señorpa templonpi, maypichus Diospa arcan karqa, Samueltaq puñunaykipaq sirichkasqa kashaqtin; Señorqa Samuelta waqyaran.’ Chay wacitataq Elípa vocesnin kasqanta yuyarispa, sasallaña sacerdotepa camanman phawarirqan, nispa: ‘Kaypi kani; qanmi waqyawarqanki.’ Kutichisqanqa karqa: ‘Mana waqyasaqchu, churiy; kutiy hinaspa puñuy.’ Kimsa kuti Samuel waqyasqa karqa, kimsan kutitataq hina kutichirqan. Hinaptinmi Elí yacharqun chay pakasqa waqyayqa Diospa vocesnin kasqanta. Señorqa akllasqa servidorninta, ch'usay sapsa uma chukchayuq runata, saqispa pasaran wawakunawan rimananpaq. Kay sapallanmi Elímanpas, wasinmanpas, llakikuywan ichaq allinmanta chaskinapaq qayllachiy karqa.” Patriarchs and Prophets, 581.

Elípa wasin apostasiapi manam karqan qhawaykunaqa mana rikurirqanchu, Señorpa Simin chay p'unchaykunapi “ancha chaninnaq” kasqanrayku. Hebreo simipi “chaninnaq” nisqa t'iqrasqa simiqa “pisilla kaq” ninmi. 1844 watamanta 1884 watakama, Laodiceapi Adventismoqman “kichasqa qhawaykuna” qorqanku. Ñawpaqtaqa Filadelfiapi Millerita kuyuyqa historiapiin takyasqa karqan, hinaspa 1856 watapi qallariqninpi reqsisqa karqan Filadelfiapi kuyuyqa Laodiceapi kuyuykama tikrasqanta; ichaqa kichasqa qhawaykunaqa hinallataqmi sapaq karqanku, Diosqa unay sonqoyuq hinaspa khuyapayakuq kasqanrayku.

Chaymantaqa 1863 watapi, allin sayachisqa chiqaqkunapa contranpi hatarikuq iskayraymi qallarikurqa, ichaqa “kichasqa rikch'ariykuna”qa 1884 watakama hinallataq sapaqchasqa karqa. Chaymanta huk tikray pasakurqa. Ezequiel qillqapi pusaj kaq t'aqapi, tawa millay ruwaykunaqa aswan-aswan wiñarisa rikuchisqa kanku. 1884 wataqa, ñawpaq miraypa qayllamanta tukukuyninta hinallataq iskay ñiqin miraypa qallariyninta reqsichin. Adviento paqariy willakuyninqa qillqan, 1881 watapi, hinaspa hukmanta 1882 watapipas, iskay hatun wiñaykuna hatarikuypi karqanku.

1881 watapi, Conferencia Generalpa Presidenten (George Butler) qillqarqan hinaspa churarqan Review and Herald nisqapi huk serie artikulokunata; chaykunapi sut'incharqan Bibliamanta wakin rak'ukunapas huk rak'ukunamanta aswan kallpachasqa kasqanta, hinaspan artikulonkunapa tukukuyninpi cheqaqtapuni Bibliamanta wakin rak'ukunata reqsisqa, mayqinkunachus mana kallpachasqa kasqankuta. Chaymanta qhipaman 1882 watapi, Uriah Smith, qillqasqa ruraypa huk pusayniyuq, hinaspa chay pacha yachachiy ruraypapis pusayniyuq, qallarinqa yachachiyta nispa: panin White-man qhawachisqa kaptin hamuq p'unchaykunamanta willakuykunata utaq ñawpaq sagrado historiata, paypa siminkuna kallpachasqa kanku; ichaqa nisqa, iglesiapi miembrokunapa sapaq pantaykunata sut'inchaptinqa, chayqa runapa yuyaynillan kasqa.

1881 watapi Satanasqa, iglesiapa presidentenpa chawpinmanta, Rey Jaimepa Bibliapa autoridadninta contra kichasqa huk sut'i maqanakuyta qallarisqa; chaymanta qhipa watapiña, yachachiywan qillqasqa rurasqakunapa umalliqnin, Profeciapa Espiritu autoridadninta contra chayhina kaq maqanakuyta rurasqa. 1884 watamanta, testimonio nin: chay p'unchaykunapiqa mana karqachu mayqen kichasqa visiónpas. 1863 watamanta 1881 watakama, hatarikuq mana kasukuyqa wiñaripa chayarqan Bibliatapas hinallataq Profeciapa Espirituntapas hapispa; manaña sapallanchu karqan cimientos nisqakunata rechazayta rikuchiq.

Ezequiel qhapaq pusaq ñiqi capítulo-pi rikuchisqa tawa millay ruwaykunaqa ñawpaq machu runakunaq ruwasqanmi kanku, chaykunaqa Jerusalén llaqtapa pushaqninkunata rikuchin, mayqin iglesiataq kamachikuywan sayarirqan Laodicea Adventismo hina 1863 watapi. Chay pacha huk qillqasqa yachasqa rikhurirqan Review and Herald nisqapi; wakin historiador-kunaqa chayta James White-pa qillqasqanman churanku, ichaqa chay qillqasqapa qillqa-kamay rikuchin aswan Uriah Smith kasqanta cheqaq qillqaq hina. Ichaqa imayna kaptinpas, Jericota huktawan sayarichikunapa contran ñakasqa taripayqa sut'inmi James White-pi hunt'akurqan, hinallataq Uriah Smith-mi llulla 1863 wata chart-ta ruraq runa karqan. 1881 watakamaqa, General Conference-pa umalliqninmi Review and Herald nisqapi qillqakuna churaykarqan, Bibliaq hunt'asqa atiniyninpa contran rimaykuq; hinaspa qhipa watapi Uriah Smithqa Profeciapa Espiritunpa atiniyninpa contran maqanakuyta qallariykarqan.

Ñawpaq runakuna, waqaychaqkuna kananpaq churakusqakuna, qallarirqanku sut'i atacayta, chay atacaymi qallarisqa karqa kallpachaq cheqaq-kunata atacaywan, Millerpa musquyninpi rikuchisqa hinallataq Habacucpa iskay tablankunapi willakuypi rikuchisqa. Chaymantaqa qallarirqanku Bibliapa iskay testigonkuna hinallataq Profecía Espirituta atacayta. Chay pachallapi (1880 watakuna qallariyninpi), hampi llamk'aypa umalliqnin, John H. Kellogg, qallarirqan panteísmo nisqa espiritismota iglesiapa pushayninman yatkuchiyta. 1881 watapiqa, James White samachisqa karqa, Sister White-taq tarikukurqa iglesiapa yachachiy, hampi, hinallataq política nisqa wakichiy pushaqkunaq astawan hatunyachkashaq hatarikuynin chawpinpi.

1856 watapi chayasqa willakuy, mayqinchus “qanchis kuti” nisqamanta aswan achka k'anchay karqa, chaymantaq Laodiceaman willakuytis, mana chaskisqa karqa, hinaspan Señorqa yuyarirqan chay kikillan willakuyta 1888 watapi Minneapolis llaqtapi General Conference nisqapi yapamanta willayta, Joneswan Waggonerwan ancianokuna apamusqan willakuywan. Paykunaq willakuyninqa mana musuq willakuychu karqa, hinaspa pichkuna paykunaq willakuyninkuta hark'arqanku, Sister White paykunaman rimaripa reqsichirqa mana kasukoqkuna yuyasqankuta: Joneswan Waggonerq willakuyninta hark'asqankuqa paykunaq ruranankum kasqan, ñawpaq linderokunata waqaychanankupaq, mayqinkunachus ñawpaq cimientokunapas kanku. Paykunaq hatarikuyninku rikuchirqa 1888 watakamaña manaña unanchasqankuta imam kasqanta cimientokuna, chayqa cimientopaq cheqaq-kunam Cristoq chanin kayninta rikuchin. Linderokunamanta hinaspa William Millerq kamachikuynin-kunamanta parlashaspa, payqa nirqan:

“Noqanchik kikinichikmanta yachananchik tiyan imataq cristianismomanta kasqa, imataq cheqaq kaq, imataq chaskisqanchik iniyinchik, imataq Bibliapi kamachikuykuna—kamachikuykuna aswan hatun atiniyuq autoridadmanta qusqanchik.

Achka runakunaqa mana ima raykuwanpas iñinku, mana iñiyninkuta sayachinanpaq huk allin t'ikrayuq rayuyniyuq, mana suficienteta pruebakunawan cheqaq kasqanman hina. Sichus huk yuyay paykunapa ñawpaqmantapacha hap'isqa yuyayninkuwan tinkun, chaytaqa usqhaylla chaskikunku. Mana imamantapas imamanpas yuyarispachu razonanku, iñiyninkuqa mana cheqap fundamentoyuqchu, y pacha pruebayuqpi tarinkaku paykunaqa aqo patapi hatarichisqa kasqankuta.”

“Mayqinmi kaqmi, kikinpa kunan pisi hunt'asqa Yachaq Qillqakunamanta yachayninwan kusisqa samaykuykuq, kayta qespikuyninpaq aypaqmi nispa yuyaykuqqa, wañuyman apaq llullakuypi samaykushan. Achka runakunan mana allinta wakichisqachu Qillqakunaq chiqaq rimaykunawan, chayrayku mana atinkuchu pantayta reqsiyta, hinaspa cheqaq kasqanman hina qhawaychisqa llapa ruway yachachiykunata, superstición nisqa umalliq yuyaykunatapas huchachayta. Satanásqa kikinpa yuyayninkunatan Diospa yupaychasqanman churaykurqa, Cristopa evangeliunpa llamp'u sasan kayninwan qhellichanampaq. Achka runakuna, kunan pacha cheqaqta creenikuq kasqankuta nispa sutichakuqkuna, mana yachankuchu imataq kasqan huk kuti santoikunaman qoykusqa iñiyniyqa—qankunapi Cristo, hatun k'anchaypa suyaynin. Paykuna yuyanku machu señalakunata amachashankuta, ichaqa q'oñi-q'oñillam kanku, mana imatapas allinta qhawaspa. Mana yachankuchu imaynatachus kawsayninkuman awayta, hinaspa munakuypa, iñiypa chiqaq kallpanta haywayta. Mana allinta Bibliata yachaqkuna kankuchu, aswanqa qilla, mana yuyaychasqa. Ima pasajekunamanta Yachaq Qillqapi yuyay tinkunakuna rikurimuptin, kaykunaqa mana munaywan yachaqkuna, mana takyasqa kaspanku imatachus creenikusqankumanta, cheqaqmanta wiritikunku. Llapanmanmi sinchita qhawachinanchik tiyan Diospa cheqaqninmanta kusk'ata mask'anankupaq, chaynam yachanankupaq cheqaq kasqanta cheqaqtapuni yachasqankuta. Wakinkunaqa achka yachayniyoq kasqankuta ninku, hinaspa imayna kasqankuwan kusikunku, mana aswan kallpayoq munayniyoqchu llank'anapaq, mana aswan rawraq munakuyniyoqchu Diospaq, nitaj almankunapaq, paykunarayku Cristo wañusqanmanta, hinaqa manaraq hayk'aqpas Diosta reqsisqankuman hinam. Mana Bibliata ñawinchankuchu [chayta rurashanankupaq] tullu ukhu allinnaq mikhuyninta, wiranta ima, kinkupa almankuman jap'inankupaq. Mana reqsinkuchu Diospa rimaynin paykunaman rimashasqanta. Ichaqa, qespikuy ñanta entiendenanchikpaq, chiqaq kay Intipa k'anchariyninkunata rikusunchikpaq, Yachaq Qillqakunatan munaywan yachananchik, Bibliapa prometekusqankuna, profecíankunapas sut'i k'anchay rayokunatan churanku Diospa qespichiy yuyaychasqanman, chay hatun cheqaqkunataqa mana sut'ita entiendenkuchu.” The 1888 Materials, 403.

Kay willakuyqa qispisqa kachkan paypa testimuniumentan 1888 watakuna pacha, hinaspan reqsichin hatarikuqkunataqa aqu allpapi cimientota hatarichkashankuta, mana chayta yachaspanku. Pay nin: “Achka runakuna, kunan p'unchaw cheqaq kayta creenqankuta nispa, manam yachankuchu ima kasqanta chay fe ñawpaqta santokunaman qusqaqta—Cristo qankunapi, gloriaq suyayniyki. Paykuna yuyanku ñawpaq mojonkunata amachasqankuta, ichaqa q'oñi-chiri kanku hinaspa mana allinta interesakusqachu.” Pay reqsichin paykunataqa Laodicea hinalla kasqankupi kachkashaqta, imaraykuchus “q'oñi-chiri” kanku. Hinaspan reqsichin “chay fe ñawpaqta santokunaman qusqaqta—Cristo qankunapi, gloriaq suyayniyki.” Cristoqa Wiñay Rumi kan, hinaspan Wiñay Rumi hina kayninqa, Millarpa musquyninpi rikurisqa perlakunata sut'ichin.

“Willakuyqa chayamunña: Mana ima kaqpas yaykunanpaq saquesqa kananchu, chay iñiypa cimientonta chinkachinampaq, mayqin patapi 1842, 1843, 1844 watakunapi willakuy hamusqanmantapacha ruwaspa hamurqanchik chayta. Ñuqaqa kay willakuypin karqani, chaymantapachataq kay pacha ñawpaqpi sayashani, Diosqa qowasqanchik k’anchayman cheqap sonqowan fiel kaspá. Manam munaykuchu chakiykuta hurquyta chay patamanta mayqinpichus churakusqa karqan, p’unchaymanta p’unchayman Tukuy Apuyman mañakuywan aswan sonqoyoqta mask’aspa, k’anchayta mask’aspa. ¿Yuyankichu ñuqa saqeymanchu Diospa qowasqan k’anchayta? Chayqa wiñay Rumi hina kananpaqmi. Chay k’anchayqa qowasqa kasqanmantapacha pusawashan.” Review and Herald, April 14, 1903.

Payqaqa runakunapa huk hatun cheqap kayninta reqsichin, paykunaqa Ezequielpa ñawpaq qarinkuna karqanku, nisqantaq: “Manam imaraykumanta rurasqaman hina yuyaychakunkuchu.” Mana allin runakunaqa manam atinkuchu icha mana munankuchu imaraykumanta rurasqaman hina yuyaychakuyta. 1888 watapi Hatun Huñunakuypa tantakuyninpa rurasqanqa chay hina hatun hatarikuymi karqan, Sister White-taq ripuyta munarqan; ichaqa angelnin pusariqnin kamachirqan payqa qhipariyta kasqanta, Korahpa, Datampa, Abirampa hatarikuyninpa kikin rikch’aq willakuyninta qillqanampaq. Ñawpaq qarikunapa hatarikuyninpa rurasqa karqan, imaraykuninpa Laodicea willakuypa qhesachasqa kasqanmi, chay willakuyqa 1856 watapi “qanchis kuti” nisqapa aswan yapasqa k’anchayninwan hamurqan; chaymanta 1863 watapi sayanakunapa contranpi hatarikuymán aswan kallpachakurqan, hinaspan ñawpaqta Bibliapa contranpi, chaymanta Profeciapa Espiritunpa contranpi maqanakuyta púsarqan, Kelloggpa espiritalismonpa yatkuchisqanwan kúska.

Yuyaymi, ñawpa qhari runakunapa historiadorinkunaqa tukuy pacha puriyninpi, hatarikuymán tupaq cheqaqkunaqa q’upa, yachaykuna, kustumbrikuna, hinaspa llulla willakuykunawanmi pampachiraku; chay hina hatarikuypi kaqkunaqa pacha llapallankum evidenciata pakayta munanku.

¡Ay ayllunkunapaq, pisi ukuyman yatkuspa yuyaychakusqankuta Señor-manta pakayta maskaqkunapaq, rurayninkupas tutapi kachkan, hinaspataq nin: “¿Pita qawawanchik? ¿Pita reqsiwanchik?” Isaías 25:19.

Kaypi versículopi Isaías rimashan runakunaqa paymi reqsichin “Jerusalén llaqtapi kay llaqtata kamachiq asipayakuy runakuna” nisqakunata; hinaspataq Ezequiel qanchis pusaqniyuq capitulopi ñawpa machu runakuna kaqllataqmi, paykuna llaqtapa waqaychaqninkuna kananpaq churakusqa karqanku. Ezequielpa testimoniompi, iskay ñiqin millay ruwaypi, mayqanmi Adventismopa iskay ñiqin mirayninta señalan, paykunam kutichinku tapukuykunata mayqantachus Isaíaspa asipayakuy runakuna tapunku: “imaraykuchus ninanku, Señorqa manam qawawanchu; Señorqa kay pachata saqisqañam” (Ezequiel 8:12).

Kaymi “Ay” nisqa rimayqa willasqa kachkan chay histórico revisionistakunapaq, paykunaqa munanku pakayta cheqap kayta chay hatarikuymanta, mayqinchus púsarqan hinaspa karqan 1888 watapi.

Kay yachayta qatiqkusun hamuq qillqapi.

“Minneapolispi huñunakuykunamanta qankunaman rimaytam munani. Huk kutiqa huñunakuyta saqiya yuyarqani, chaypi kallpawan atipaykuspa sayarikuq chiqnikuy espirituta rikuspam hinaspa musyaspa. Mana huk ratullapas reqsiya atirqanichu chay espirituta, mayqinmi kamachiy kallpawan purirqan Hermano Morrisonwan hinaspa Hermano Nicolawan. Mana huk ratullapas iskayrayayta atiniychu ima laya spiritum qankunapi kasqanmanta. Cheqaqmi, manam Diospa Espiritunchu karqa; chay llullakusqapi ama aswan puriykunaykichikpaqmi kunan qankunaman qillqaykamuyki.”

“Minneapolis llaqtapi manaña astawan qhepakuyta munasqay qhipan tutapi, musqhoypi icha chay tuta rikuypi—mana cheqaqta yachani mayqin kasqanta—hatun, kamachiq rikch’ayninyoq huk runam willayta apamuwarqa, hinaspa rikuchillarqañam Diospa munaynin kasqanta ñoqa runanypaq churakusqay postoypi sayanypaq, hinaspa kikin Diosmi yanapawaspa kallpachawanan karqa pay qosawanan simikunata rimanypaq. Paymi nirqa: ‘Kay llamk’anapaqmi Señorqa qanta hatarichisurqanki. Paypa wiñay makankunan qampa uraynikipi kachkan. Kay huñunakuymantam kawsaypaq utaq wañuyqa kamachikuykuna ruwasqa kanqa; manam pipas chinkananpaqchu kanan, ichaqa spiritup hatunchakusqan hinaspa kikinpi atiychasqa kayninmi punkuta wichq’anqa, chayhina Jesús hinaspa Paypa Santo Espiritunpa atiyin mana yaykunapaq. Huktawanmi paykunaqa qollqechasqa pantasqankumanta qespichisqa kanankupaq, hinaspa arrepentekunankupaq, huchankuta willakunkupaq, Cristoman hamunkupaq hinaspa tikrakunkupaq, pay paykunata hampinapaq.’”

Paymi nirqa: “Qatiway.” Ñoqaqa pusawaqniya qatiq rirqani, paytaq pusawarqa wawqikuna wasichakusqanku imaymana wasikunaman; chaypin nirqa: “Kaypi rimakusqa simikunata uyariy, imaraykuchus qillqasqan kanku rikusqa qillqapa p’anqanpi, kay simikunataq huchachaqa atiyiniyuq kanqaku llaqa kay llamk’aypi ima ruwaypas ruwasqankumanta, ama hanaqmanta yachaypa spiritunman hina, aswanqa mana hanaqmanta uraykamusqa spirituman hina, ichaqa uraymanta kaqman hina.”

“Rimaykunata uyariqani, chay rimaykunaqa llaqa chayta rimarqankumanta p’enqakuyta apamunan karqan. Sátira hina rimaykuna hukmanta hukman pasanakurqan, wawqenkunata asipayankupaq, A. T. Jones, E. J. Waggoner, Willie C. White, chaymanta ñuqatapas. Imanalla kasqaypas, llamk’asqaypas mana hark’asqa rimarisqa karqan, chay runakunaq by Diospa ñawpaqenpi alman-kunata llamp’uchinankupaq, sonqonkutapas allinchaspa churankupaq llamk’anankukama. Rikurirqan hina huk munaychakuy kasqanta, mana cheqaqpi sayasqa yuyayllamanta mana allin qhawariykunapi umallikuyllapi tiyarispa, wawqenkunaq rimayninkumanta, llamk’ayninkumantapas yuyayninku rurayninkuwan willasqankuta qhawaykuspa, chaykunaqa manam cheqaqpi ima saphiyiniyoqpas karqanchu; hinaspa iskayrayaspa, rimarispa, qillqaspa, nanaywan hunt’a aswan k’askaq rimaykunata rurarqanku, escepticismo, tapukuy, mana ñiy ima kasqanmantam.”

Nirqa pusisqa, “Kayqa qillqasqa kachkan librokunapi Jesucristoq contranpi. Kay spirituqa mana atipanman Cristoq, cheqaq kaypa Espiritunwan hukllachasqa kayta. Paykunaqa sayariy spiritunwan machasqakuna kanku, manataq yachankuchu machaq runa hina ima spirituchus siminkuta otaq rurayninkuta kamachin. Kay huchaqa hukninraq Diospaq nanaymi. Kay spirituqa mana aswan rikch’akunchu cheqaq kaypa, chaninnaq kaypa Espiritunman,

imaynatachus chay espirituqa Judíokunata kuyuchirqa huk huñunakuyta ruranankupaq iskayrayayta, criticanankupaq, hinaspa Cristo patapi espía hina qawanankupaq, pacha p'unchawpa Qispichiqninman.”

Pusayniykunamanta willakusqa karqa Cristomanta qichusqa rimaymanta, runakuna qapariynin hina mana allin rimaymanta, mayqa spiritus chay simikunata llusichisqanta rikuchirqa. Cuartonkuman yaykuspaga millay angelkuna paykunawan kusa yaykurqanku, Cristopa Espiritunman punkuta wichqarqankurayku, paypa rimayninta uyariyta mana munasqankurayku. Manam Diosta ñawpaqpi almanakuywan pisiñakuy karqanchu. Mañakuyta vozninga ancha pisilla uyariqu karqa; ichaga pantachiy, aswanmanta willakuykuna, yuyaychakuykuna, hamut'aykuna, envidia, celos, mana allin sospechaykuna, llulla tumpaykunaqa puriqlla karqanku. Ñawinkuta kicharisqa kaptinqa rikunman karqanku paykunata mancharichinman chayta, millay angelkunapa kusikuyta. Hinallataq rikunman karqanku huk Qhawaqta, paymi sapa simita uyariqqa hinaspa chay simikunata hanaq pacha librokunapi qillqarqa.

“Chaymi willakuyta quwarqanku kay pachaga mana allinchu kanman ima yachachiy doctrinapi nisqakunamanta mayqen takyayninkunapi ima yuyayta akllanapaq, ima kasqanta cheqaq kachkanman chayta nista, utaq ima chiqap investigacionpa spiritunta suyanapaqpas, imaraykuchus huk confederación ruwasqa karqa ama ima yuyaykuna tikranankupaq mayqin punto utaq posición chaskisqankumantapas, judíokuna hina. Aswan achka rimaykunata niwarkamuwan Pushawayniy chaykunamanta mana qillqanaypaq libertadniyuq kani. Tarikurqani patapi tiyashaq cama patapi llakikuywan, ñak'ariywanpas, chay hinallataq sinchi munayniyuq spirituwaniq debneriyki churakusqa postoyki sayanaypaq huñunakuy tukukuykama, chaymantataq Diospa Espiritunpa kamachikuyninkunata suyanaypaq mayna kuyurinaypaq, ima ñantaq hap'inaypaqpas nista.” The 1888 Materials, 277, 278.